

УДК 378.147: 811.11

Надія МОРОЗ,
*кандидат педагогічних наук, Національна академія Державної
прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького,
м. Хмельницький*

**ЗАПРОВАДЖЕННЯ ТЕСТУВАННЯ РІВНЯ
ВОЛОДІННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ
ЗГІДНО З ВИМОГАМИ СТАНДАРТІВ НАТО
“STANAG 6001” У НАЦІОНАЛЬНІЙ АКАДЕМІЇ
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ
УКРАЇНИ ІМЕНІ Б. ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

Стаття висвітлює особливості організації та проведення тестування рівня володіння англійською мовою на курсах інтенсивного вивчення англійської мови в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького. Основну увагу приділено питанням аналізу особливостей тестування офіцерів-прикордонників за стандартами НАТО.

Ключові слова: *тестування рівня володіння мовою, курси інтенсивного вивчення англійської мови, офіцери-прикордонники, стандарти НАТО.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Професійна підготовка персоналу Державної прикордонної служби України (ДПСУ) у сучасних умовах вимагає суттєвих змін, спричинених як подіями на сході країни, так і прагненням України стати повноправним членом європейського співтовариства. Це висуває на передній план необхід-

ність реформування системи професійної підготовки прикордонників з урахуванням кращих світових стандартів, упровадження освітніх технологій, що мають на меті забезпечення високого рівня компетентності персоналу Державної прикордонної служби України.

Ураховуючи те, що у Кодексі шенгенських кордонів особливу увагу приділено вивченню мов (зокрема англійської як мови спілкування представників прикордонних відомств різних країн), значний інтерес викликають способи побудови ефективної системи навчання англійської мови українських прикордонників [5].

Сьогодні персонал органів охорони державного кордону відчуває потребу у додатковому вивченні англійської мови. Для цього було прийнято рішення організувати на базі Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького інтенсивні курси англійської мови для офіцерів-прикордонників. Відповідно постало питання про забезпечення ефективного тестування рівня володіння англійською мовою офіцерів Держприкордонслужби України для участі у даних курсах.

Для забезпечення ефективного навчання іноземної мови та отримання об'єктивних показників навчальних досягнень необхідно створити надійну систему контролю володіння іноземною мовою. Відомо, що головними функціями контролю є функція зворотного зв'язку, оціночна та навчальна функції. Для реалізації цих функцій у навчальному процесі застосовуються різноманітні форми та засоби контролю. У методиці викладання іноземних мов найбільш ефективною формою контролю вважається тестовий контроль завдяки таким його характеристикам, як об'єктивність та економічність [2].

Поширення передового досвіду з запровадження тестування згідно з вимогами стандартів НАТО на курсах інтенсивного вивчення англійської мови в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького і становить актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, в яких започатковано вирішення даної проблеми та на які опирається автор. У зв'язку зі специфікою дослідження суттєве значення мають праці, у яких роз-

глядаються проблеми тестування рівня володіння іноземною мовою. Ці питання перебували в центрі уваги таких дослідників: А. Балендра, С. Жицької, В. Осітрова, О. Петрашук, J. Anderson, L. Bachman, G. Buck, G. Henning, T. McNamara та багатьох інших.

Однак ґрунтовний аналіз наукових праць і емпіричних матеріалів дозволяє констатувати відсутність системного теоретико-методичного і науково-технологічного забезпечення тестування згідно з вимогами стандартів НАТО у прикордонному відомстві України.

Метою статті є аналіз досвіду запровадження тестування рівня володіння англійською мовою згідно з вимогами стандартів НАТО у системі професійної підготовки персоналу Державної прикордонної служби України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до розпоряджень Адміністрації Держприкордонслужби України у рамках реалізації спільного з ЄК та Урядом США проекту міжнародної технічної допомоги: “Посилення прикордонного менеджменту, покращення системи управління людськими ресурсами ДПСУ – 2 етап (HUREMAS-2)” у 2008 році на кафедрі англійської мови та перекладу Національної академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького були запроваджені курси інтенсивного вивчення англійської мови та нова система тестування рівня володіння англійською мовою відповідно до Стандартизаційної угоди НАТО “STANAG 6001”.

З метою підготовки та запровадження курсу інтенсивного вивчення англійської мови, розробки навчальної програми, підручника англійської мови, розробки системи тестування для професійних потреб персоналу ДПСУ у 2008 році в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького працювала експерт з методики викладання англійської мови Крістен Лі Данек та викладачі кафедри англійської мови та перекладу: Мороз Надія Володимирівна, Балендр Андрій Васильович, Таушан Дмитро Вікторович, Чернова Світлана Василівна.

Під час настановної зустрічі представників ДПСУ, проекту HUREMAS-2 Міжнародної організації з міграції, Відділу міжнародної

боротьби з наркотиками та застосування права Посольства США та Регіонального відділу англійської мови Посольства США було прийнято рішення про поділ слухачів цього курсу на дві групи, залежно від рівня володіння англійською мовою. До групи початкового рівня увійшли слухачі, які мали базовий рівень володіння англійською мовою, що приблизно відповідає 1-му рівню володіння мовою, визначеному в Описі рівнів володіння мовою Міжвідомчого круглого столу з іноземних мов (International Language Roundtable – ILR, такий самий рівень відповідно до Стандартизаційної угоди НАТО “STANAG 6001”), і метою їх навчання було підвищення загального рівня володіння мовою до 1+. Друга група слухачів повинна була почати цей курс на дещо вищому рівні, що приблизно відповідає рівню 1+, і метою було навчання для досягнення 2-го рівня до завершення курсу. Хоча у цьому навчанні мають потребу багато груп офіцерів, цільовою групою для цього першого курсу були в основному викладачі професійних дисциплін та офіцери, які несуть службу в пунктах пропуску [1].

У результаті спільної роботи робочої групи зі створення курсу було написано та підготовлено до друку два навчальні підручники “English Without Borders” для слухачів початкового та елементарного рівнів володіння англійською мовою (англійська мова для професійних потреб), а також розроблено і апробовано тести відповідно до вимог Стандартизаційної угоди НАТО “STANAG 6001” для вступного та випускного екзаменів курсів інтенсивного вивчення англійської мови.

У цій статті ми розглянемо досвід розробки та запровадження тестування рівня володіння англійською мовою згідно з вимогами стандартів НАТО на курсах інтенсивного вивчення англійської мови в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького.

Науковці, які вивчають проблему стандартизації тестової форми контролю, зазначають, що для визначення рівня навчальних досягнень з іноземної мови є необхідність застосування такого контролю, якому були б властиві об'єктивність, надійність та інші якості, необхідні для забезпечення завершеності освітнього циклу. Стандартизо-

ваний тест розробляється за стандартними критеріями. Він включає досить велику кількість завдань і спрямований на визначення загального рівня володіння іноземною мовою або рівня, досягнутого за певний достатньо довгий відрізок навчання. Тести загального володіння іноземною мовою складаються незалежно від програм та підручників попереднього навчання. До тесту такого типу може бути включена перевірка тих іншомовних навичок і вмій, які будуть необхідні у подальшому навчанні або роботі [2].

Робочою групою був проведений аналіз існуючих тестів (тести на володіння мовою, зокрема тест Ради Європи (CEF), тест англійської мови як іноземної (TOEFL), усний мовний тест у формі співбесіди (ОPI), а також тест Стандартизаційної угоди НАТО (STANAG 6001), з метою визначення, які тести можна запозичити або адаптувати. У результаті був розроблений тест, що являє собою інтерактивну, адаптивну, орієнтовану на слухача оцінку і базується на описі навичок володіння мовою Міжвідомчого круглого столу з іноземних мов та відповідає Стандартизаційній угоді НАТО “STANAG 6001”.

Мовні тести НАТО “STANAG 6001” визначають відповідний рівень володіння іноземною мовою тестованого. Характерною особливістю, яка відрізняє даний вид тесту від інших, є те, що до уваги не береться попередній досвід вивчення іноземної мови. Мета мовного тесту НАТО “STANAG 6001” полягає в наданні оцінки тому, наскільки добре той, хто тестується може використовувати іноземну мову в іншомовному середовищі. Мовний тест НАТО “STANAG 6001” не базується на програмі навчальних курсів або інших освітніх програмах, оскільки його основна мета полягає не в перевірці знання окремих аспектів мови, наприклад, граматики, лексики тощо, а у визначенні рівня володіння іншомовною компетентністю в цілому [3].

Між країнами-членами НАТО порівняно нещодавно було досягнуто згоди про стандартизацію підходу до оцінки рівня знань за двома офіційними мовами НАТО (англійської та французької) (SLP – Standardized Language Profile) – “STANAG 6001” (NATO Standardization Agreement). Відповідно до виробленого стандарту глибина і якість знань з мови визначаються на основі тестування за чотирма аспекта-

ми: розуміння на слух, усне мовлення, читання і письмове мовлення. При цьому знання за кожним з аспектів оцінюються за шістьма рівнями (0–5):

рівень 0 – знань немає;

рівень 1 – знання елементарні;

рівень 2 – знання задовільні (обмежений професійний);

рівень 3 – знання добрі (мінімальний професійний);

рівень 4 – знання дуже добрі (повний професійний);

рівень 5 – знання відмінні (носій мови або білінгв) [4].

У тесті для оцінки навичок володіння мовою головна увага приділяється загальному володінню мовою без прив'язки до жодної конкретної програми з її конкретними цілями, методикою викладання та матеріалами [4].

Такий тест повинен передусім визначити, що слухач може робити з мовою, а не що він знає, а отже, перевірити загальне володіння. Не слід плутати такий тест з тестом для оцінки засвоєння інформації, у якому головна увага приділяється тому, який обсяг матеріалу з конкретного курсу слухач засвоїв. Тест на володіння англійською мовою персоналу ДПСУ не використовувався для визначення того, який обсяг матеріалу слухачі засвоїли протягом 3-місячних курсів. Для того, щоб оцінити досягнення слухачами цілей курсу, викладачі використовували свої власні тести, розроблені з цією метою. Даний тест на володіння англійською мовою використовувався лише для вступної та випускної оцінки навичок отриманих під час цих 3-місячних інтенсивних курсів англійської мови. Коли тест використовувався для вступної оцінки, отримані бали вказували, який курс буде найбільш прийнятним для кандидата, урахувавши його/її рівень володіння мовою. Коли цей тест використовувався для випускної оцінки, отримані бали дозволили визначити чи є рівень володіння мовою достатнім для того, щоб кандидат міг брати участь у певній професійній діяльності.

Пілотний варіант тестування офіцерів ДПСУ проводився в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького та в Оршанецькому навчальному центрі ДПСУ.

Це тестування мало чотири цілі:

оцінити початковий рівень цільової групи для того, щоб розробити для цього рівня відповідні матеріали;

надати ДПСУ дані про рівень володіння англійською мовою її обраних офіцерів;

прийняти рішення щодо обрання відповідних рівнів навчання для слухачів у майбутньому;

надати українській групі з розробки навчального курсу можливість отримання практики проведення нових тестів під наглядом експерта з США.

Спочатку слухачі пройшли тест з читання, який був схожим на тест з визначення їх первісного рівня, але мав деякі відмінності. Цей тест складався з двох рівнів – Рівня 1 та Рівня 2 володіння мовою відповідно до визначення Міжвідомчого круглого столу з вивчення мов. Мета тестування полягала у визначенні рівня сформованості знань, комунікативних умінь та навичок слухачів відповідно до вимог кожного рівня:

розуміння основного змісту автентичного тексту;

уміння знаходити спеціальну або необхідну інформацію в автентичних текстах різнопланового характеру;

повне розуміння змісту автентичного тексту, якщо значення незнайомих слів розкривається на основі лінгвістичної та контекстуальної здогадки [1].

На кожному рівні слухачам було запропоновано декілька текстів для читання, а також питання з варіантами відповідей з метою визначення чи розуміє кандидат тему, основну ідею та окремі деталі відповідно до вимог кожного рівня. При цьому використовувалися такі види текстів: статті з газет та журналів; приватна та професійна кореспонденція; рекламні оголошення; керівництва; брошури та буклети; громадські оголошення та знаки; розклади, програми, порядки денні та квитки. Завдання тесту охоплювали рівні від 0 до 2+ відповідно до “STANAG 6001”. Слухачам пропонували тестові завдання закритої форми, а саме завдання з вибором однієї правильної відповіді та завдання на встановлення відповідності. До кожного із завдань про-

понується чотири варіанти відповіді, з яких правильним є лише один. Завдання вважається виконаним, якщо слухач обрав правильний варіант відповіді та позначив його у бланку відповідей.

Після тесту на читання кожен слухач пройшов співбесіду з двома особами. Щоб забезпечити об'єктивність процедури тестування, викладачам не дозволялося тестувати власних слухачів.

Співбесіда являла собою інтерактивну, адаптивну, сфокусовану на слухачів оцінку і базувалася на описі рівнів Міжвідомчого круглого столу з вивчення мов. Вона складалася з декількох завдань з реального життя та тривала 20–30 хвилин залежно від мовного рівня кандидата. Під час співбесіди оцінювалося інтерактивне розуміння на слух та навички говоріння. Співбесіда проводилася та оцінювалася двома спеціалістами, кожен з яких ставив свою незалежну оцінку. Якщо між цими двома оцінками виникала різниця, результати співбесіди аналізувалися повторно до виставлення остаточної оцінки.

На основі результатів тестування були внесені зміни щодо порядку організації та проведення даних курсів.

Пілотний варіант організації та проведення тестування рівня володіння англійською мовою згідно з вимогами стандартів НАТО “STANAG 6001” у Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького довів його ефективність та валідність розроблених з цією метою тестів. Персонал курсів інтенсивного вивчення англійської мови після цього продовжив практику оновлення і застосування тестів за стандартами НАТО “STANAG 6001”. Викладачі курсів щорічно беруть участь у семінарах з питань розробки тестів за стандартами НАТО під егідою Міжнародної організації (Bureau of International Language Coordination – BILC) та Офісу НАТО в Україні.

Висновок. Отже, аналіз досвіду запровадження тестування згідно з вимогами стандартів НАТО “STANAG 6001” на курсах інтенсивного вивчення англійської мови в Національній академії Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького дає нам підстави стверджувати, що це тестування проводиться на високому науково-методичному рівні. Головна увага приділяється оцінюванню

навичок слухання та говоріння (базові навички усного спілкування). Це саме ті навички, які найбільш потрібні прикордонникам і які вони самі хочуть мати. Це також саме ті навички, які в офіцерів є найменш розвиненими відповідно до результатів тестування їх рівня володіння мовою. Тому методика курсів інтенсивного вивчення англійської мови має бути спрямована на формування в слухачів іншомовної професійної компетенції, що сприятиме їх ефективній службовій діяльності в органах охорони державного кордону.

Перспективами подальших наукових розвідок у даному напрямі вважаємо розробку рекомендацій щодо проведення вступного тестування для участі в інтенсивних курсах англійської мови персоналу різних категорій Держприкордонслужби України; подальшу апроксимацію системи тестування рівня володіння англійською мовою офіцерів-прикордонників до вимог стандартів НАТО.

Список використаної літератури

1. Балендр А. В. Досвід запровадження курсів інтенсивного вивчення англійської мови в Національній академії Державної прикордонної служби України / А. В. Балендр // Збірник наукових праць № 41. Частина II / гол. ред. Балашов В. О. – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2007. – С. 75–77.
2. Жицька С. А. Науково-методичні основи розробки тестових завдань за вимогами стандартів НАТО СТАНАГ 6001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://confesp.fl.kpi.ua/ru/node/1121>
3. Концепція мовної підготовки особового складу Збройних Сил України : наказ Міністра оборони України від 01.06.2009 № 267.
4. Bureau for International Language Coordination. Standardization Agreement 6001 (Description of language proficiency standards). Interpretation of STANAG 6001. Language Proficiency Levels [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dielc.org/bilc>
5. Schengen Borders Code [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/l14514_en.htm

Рецензент – кандидат педагогічних наук, доцент Балендр А. В.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2016.

Мороз Н. Введение тестирования уровня владения английским языком согласно требованиям Стандартов НАТО “STANAG 6001” в Национальной академии Государственной пограничной службы Украины имени Б. Хмельницкого

Статья освещает особенности организации и проведения тестирования уровня владения английским языком на курсах интенсивного изучения английского языка в Национальной академии Государственной пограничной службы Украины имени Б. Хмельницкого. Основное внимание уделено вопросам анализа особенностей тестирования офицеров-пограничников по стандартам НАТО.

Ключевые слова: *тестирование уровня владения языком, курсы интенсивного изучения английского языка, офицеры-пограничники, стандарты НАТО.*

Moroz N. Introduction of English language level testing according to NATO Standards “STANAG 6001” at the National academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi

The article highlights the particularities of development and conducting of English language level testing according to NATO Standards at the National academy of the State Border Guard Service of Ukraine.

Due to European vector of development of our country, all Ukrainian border crossings have to be staffed with personnel fluent enough in English to handle international visitors, discuss cross-border incidents with international counterparts, and participate in international training and professional conferences. The Intensive English Language Course has been created to ensure that the border guard officers will develop the basic English language skills necessary to communicate in professional situations. The Intensive English Course Curriculum takes into account language proficiency levels as specified in the Interagency Language Roundtable Proficiency Descriptions, an internationally-recognized scale used for language proficiency testing, which corresponds to NATO's Standardization Agreement 6001 “STANAG 6001” scale used in Europe and the U.S.

A criterion-referenced, global assessment of functional listening, speaking, and reading proficiency was developed by the curriculum de-

velopment team of the National academy. The State Border Guard Service Language Proficiency Test is comprised of two parts: an oral proficiency interview and a reading proficiency test. The oral interview is an interactive, adaptive, learner-centered assessment and is based on NATO's Standardization Agreement 6001. The oral interview consists of several real-world tasks and can last from ten to twenty minutes, depending on the language ability of the candidate. It assesses interactive listening comprehension and speaking proficiency and is conducted by two raters. Each rater assigns the test candidate a score independently. If there is a discrepancy in the two raters' scores, evidence from the language sample is then re-examined until a final score can be assigned.

The reading proficiency test is a bi-level test comprised of Interagency Language Roundtable Language Proficiency Levels. Several reading texts with multiple-choice questions for each level are given to determine if the candidate understands the topic, main idea, and specific details as defined at each level. The following text types are used: newspaper and magazine articles; personal and professional correspondence; advertisements, guides, brochures and leaflets; public notices and signs; and timetables, programs, agendas, and tickets. It tests global competence and contains an unlimited amount of material. This test should not be confused with an achievement test which focuses on how much material from a specific course a learner has mastered.

Keywords: *English language level testing, intensive English language courses, border guard officers, NATO standards.*